

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. H.**, zast. JUDr. Michalem Benčokem, advokátem, se sídlem Praha 1, Václavské náměstí 17, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 7. 2004, č. j. 5 Az 6/2004 – 22,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Zástupci stěžovatele, JUDr. Michalu Benčokovi, advokátu, se sídlem Praha 1, Václavské náměstí 17, **s e p ř i z n á v á** odměna ve výši 1075 Kč , která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 28. 11. 2003, č. j. OAM-7203/VL-10-P08-2001 nebyl žalobci udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb. o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákona o azylu), a současně bylo rozhodnuto o tom, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán uvedl, že v průběhu správního řízení bylo objasněno, že důvodem žádosti o udělení azylu byla obava žadatele z pronásledování ze strany soukromých osob, jež po jmenovaném požadovaly zaplatit finanční sumu, kterou odmítl pro finanční nouzi uhradit. Správní orgán dospěl k závěru, že uvedená skutečnost není důvodem, na jehož základě by bylo možno učinit závěr o tom, že stěžovatel splňuje podmínky

pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Neshledal zákonné podmínky ani pro udělení azylu podle § 13 odst. 1 a 2 a § 14 citovaného zákona. Po zhodnocení překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu a informací o zemi původu stěžovatele, nedospěl k závěru, že by žadatel náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování a jejich existenci v případě žadatele neshledal.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž namítal, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb. (dále jen správní řád). Namítal dále, že Arménii musel opustit proto, že byl vystaven krutému nátlaku a násilí osob zabývajících se kriminální činností. Poukazoval na to, že v jeho zemi neexistuje faktická možnost domoci se ze strany státu, popř. nestátních institucí, jakékoliv účinné ochrany proti kriminálnímu jednání. Poukazoval na to, že správnímu orgánu mohou být z dostupných informačních zdrojů známy údaje o všudypřítomné korupci, provázanosti představitelů státu s organizovaným zločinem. Tento jev se vyskytuje i na úrovni státního aparátu. Státní orgány nejsou schopny ani ochotny poskytnou ohroženým osobám odpovídající ochranu bez ohledu na formálně platné právo. Možnost obracet se k představitelům státní moci je teoretická. Žalobce proto nesouhlasil s tvrzením, že v případě jeho návratu do vlasti mu nehrozí žádné nebezpečí. Domníval se, že v jeho případě existuje důvod pro vyslovení překážky vycestování ve smyslu azylového zákona. Navrhoval, aby napadené rozhodnutí správního orgánu bylo zrušeno a věc byla vrácena tomuto orgánu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 7. 2004, č. j. 5 Az 6/2004 – 22 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve svém rozhodnutí vycházel z obsahu správního spisu. Konstatoval, že ze spisového materiálu vyplynulo, že žalobce žádal o udělení azylu z obavy před mafií, která si výhrůzkami vůči jeho rodině vynucovala peníze z podnikatelské činnosti. K takto vymezenému skutkovému stavu uvedl, že mezinárodní ochrana může být žadateli o azyl poskytnuta teprve v případě, je-li mu odepřena ochrana v zemi původu, popř. je-li tato ochrana neúčinná. Ze skutečností uváděných stěžovatelem vyplynulo, že žalobce o pomoc v Arménské republice nepožádal a bez dalšího odcestoval. Nelze tedy učinit závěr o tom, že žalobci byla odmítnuta ochrana ze strany příslušných orgánů. Jednání, kterému byl žalobce v zemi původu vystaven, přitom nelze považovat ani za pronásledování podle zákona o azylu. Výhrůžek se dopouštěly soukromé osoby a jednání jako takové je příslušnými arménskými orgány potíráno. Tvrzení žalobce o provázanosti arménských státních orgánů s mafií se z tohoto pohledu jevílo soudu jako účelové, vedené snahou žalobce zlepšit svoji pozici v azylovém řízení. Za daného stavu nelze žalobní argumenty podřadit pod zákonné důvody pro udělení azylu v České republice. Městský soud v Praze neshledal ani důvody pro udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. Pokud jde o posouzení překážek vycestování ve smyslu § 91, odkázal soud na závěry správního orgánu a konstatoval, že se s jeho hodnocením ztotožňuje, neboť jak z informací o zemi původu, tak z údajů uváděných žalobcem, nelze učinit závěr, že by žalobce náležel k osobám ohroženým skutečnostmi, zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Poukázal na to, že v rámci správního řízení měl žalobce možnost se seznámit s obsahem listinných důkazů, které byly vyžádány ke zjištění situace v Arménii, a bylo mu umožněno, aby navrhl doplnění zmíněných podkladů. Tohoto oprávnění však nevyužil. Soud poté dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen stěžovatel). Namítal, že správní orgán porušil ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46 zákona č. 71/1967 Sb. Poukazoval dále na názor uvedený v Příručce k postupům a kritériím

pro určování právního postavení uprchlíků, vydané vysokým komisařem v lednu 1992 v Ženevě, kde je v článku 53 uvedeno: „Může se stát, že žadatel byl podroben různým opatřením, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování (např. různým formám diskriminace), ale jsou v některých případech spojena s dalšími zápornými faktory (např. obecné ovzduší nejistoty v zemi původu). V těchto situacích mohou různé se uplatňující aspekty ve svém součtu vyvolat určitý efekt, který může logicky opravňovat k tvrzení o opodstatněnosti pronásledování na kumulativním základě.“ Dále upozornil na článek 43 Příručky „Tyto úvahy (opodstatněné obavy z pronásledování) se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele. To, co se stalo např. jeho přátelům, příbuzným a dalším členům stejné rasové nebo společenské skupiny, může klidně ukazovat, že jeho obavy v tom smyslu, že se sám dříve nebo později stane obětí, jsou opodstatněné. Relevantní jsou zákony země původu a zejména jejich aplikace.“ Stěžovatel navrhoval, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc byla vrácena k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

Městský soud v Praze usnesením ze dne 4. 11. 2004, č. j. 5 Az 6/2004 – 43 ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti zástupce JUDr. Michala Benčoka, advokáta, se sídlem v Praze 1, Václavské náměstí 17.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domníval, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Dále se vyjadřoval k námitkám stěžovatele. Navrhoval, aby kasační stížnost byla zamítnuta a odkladný účinek nebyl přiznán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně neoznačuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 s. ř. s., avšak z jejího obsahu vyplývá, že se stěžovatel dovolává důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku neshledal.

Z obsahu správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu dne 26. 7. 2001. Uvedl, že Arménii opustil 10. 6. 2001 pro problémy s mafií. V Arménii tři roky podnikal a mafie po něm požadovala peníze, které jí nemohl dát. Mafie vyhrožovala zničením celé rodiny a stěžovatel proto ze své vlasti uprchl. Rodina zůstala v Arménii. V protokolu o pohovoru ze dne 15. 10. 2002 tyto skutečnosti rozvedl a dále uvedl, že se na policii

neobrátil, protože by byl označen za špatného člověka. Než by policie věc vyřešila, přišel by o život. Dále sdělil, že je řadovým členem strany „Mijasnuťum Dašink“, která pracuje ve prospěch Arménie. Pokud by se vrátil do Arménie, nebyla by jeho situace dobrá.

Ze zprávy MZV USA o dodržování lidských práv v Arménii za rok 2002 ze dne 31. 3. 2003, z níž vycházel (mj.) žalovaný, a proti níž stěžovatel žádné námitky nevznnesl, vyplynulo, že za vnitřní bezpečnost státu je zodpovědné Ministerstvo pro vnitřní záležitosti a Ministerstvo národní bezpečnosti. V Arménii funguje několik místních a mezinárodních organizací zabývajících se ochranou lidských práv, které obecně bez omezení ze strany vlády monitorují dodržování lidských práv a publikují svá zjištění o jejich porušování. Vládní úředníci celkem spolupracují a naslouchají názorům těchto organizací. Přístup veřejnosti k informacím o případech týkajících se porušování lidských práv je přiměřený a sdělovací prostředky široce informují o významných soudních kauzách, avšak od případu střelby v parlamentu v říjnu 1999 jsou civilní i vojenští prokurátoři méně otevření. Ústava zakazuje diskriminaci z důvodu rasy, pohlaví, zdravotního postižení, jazyka nebo společenského postavení, avšak kulturní a ekonomické faktory brání ženám, etnickým menšinám a zdravotně postiženým osobám plně se zapojit do veřejného života.

Z takto zjištěného skutkového stavu vycházel jak správní orgán, tak i soud, a jejich závěr o tom, že stěžovatel podal žádost o udělení azylu z obavy před pronásledováním ze strany soukromých osob, které po něm požadovaly zaplatit stanovenou finanční sumu, vychází ze skutkové podstaty zjištěné správním orgánem v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu a zákona o azylu. Nejvyšší správní soud tedy neshledal, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, neměla oporu ve spisech nebo s nimi byla v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Nejvyšší správní soud neshledal ani to, že by napadené rozhodnutí správního orgánu bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Nebylo shledáno ani to, že by správní orgán porušil stěžovatelem označená ustanovení správního řádu.

Nejvyšší správní soud souhlasí i s právním posouzením věci učiněným správním orgánem a následně i soudem. V této souvislosti poukazuje na svou dosavadní judikaturu, kdy např. podle rozsudku NSS ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48, skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny. Dále podle rozsudku NSS ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 – 49, I., strach vrátit se na Ukrajinu kvůli potížím s věřiteli ve vztahu k neuhrazenému dluhu manžela, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona o azylu). Problémy se soukromými osobami nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině, či pro zastávané politické názory, ale snahou o vrácení dlužné částky. Podle rozsudku NSS ze dne 14. 1. 2004, č. j. 5 Azs 25/2003 – 94, zákonodárce v § 12 zákona o azylu implementoval článek 1 písm. A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, přijaté v Ženevě dne 28. 7. 1951, a článek 1 odst. 2 Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, přijatého v New Yorku dne 31. 1. 1967, vyhlášené sdělením Ministerstva zahraničních věcí pod č. 208/1993 Sb., z nichž zřetelně vyplývá, že pojem uprchlík se vztahuje na osobu, která se nachází mimo svou vlast a obává se represí ze strany státu z důvodu příslušnosti k určité společenské

vrstvě, resp. sociální skupině. Strach vrátit se do vlasti kvůli neznámým vyděračům (přičemž tato situace souvisí s podnikatelskými aktivitami) takovou státní represí není.

Se zřetelem k výše uvedenému Nejvyšší správní soud konstatuje, že žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami, spočívající ve vyhrožování a vydírání žadatele, nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu. Důvodem pro udělení azylu by mohly být tyto skutečnosti pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatel skutečně domáhal poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud se zřetelem k výše uvedenému neshledal pochybení v postupu správního orgánu a soudu a s právním posouzením žalovaného i soudu se zcela ztotožňuje.

Pokud stěžovatel v kasační stížnosti poukazuje na čl. 43 a 53 „Příručky“ vydané vysokým komisařem v Ženevě, je třeba uvést, že tam uvedené zásady je třeba v řízení o udělení azylu respektovat. Stěžovatel však neuvádí žádná skutková tvrzení, na základě kterých by bylo možno zásady uvedené v čl. 43 a 53 Příručky (která ovšem není závazná a má pouze doporučující charakter) na jeho případ použít.

Nejvyšší správní soud k výše uvedenému dodává, že smyslem práva azylu je poskytnout žadateli ochranu. Nejde však o ochranu před jakýmkoliv i negativními jevy v zemi původu. Nárok na udělení azylu vzniká jen z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Vždy je třeba se zabývat podstatou tvrzených důvodů pro udělení azylu, kterými jsou v případech stěžovatele zejména obavy z jednání soukromých osob. Tyto důvody však nelze považovat za důvody azylově relevantní.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Za této procesní situace, kdy Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti rozhodl neprodleně po jejím obdržení a po nezbytném poučení účastníků řízení o složení senátu, se z důvodu nadbytečnosti již samostatně nezabýval návrhem na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť žalovaný žádné náklady neuplatňoval a stěžovatel neměl s kasační stížností úspěch.

Odměna soudem ustanovenému zástupci stěžovatele JUDr. Michalu Benčokovi byla přiznána ve výši 1075 Kč, a to za jeden úkon právní služby po 1000 Kč [příprava a převzetí zastoupení podle § 7, podle § 9 odst. 3 písm. 1f, § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb.] a náhrada hotových výdajů ve výši 75 Kč (§ 13 odst. 3 citované vyhlášky). Celková částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu v Brně do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. října 2005

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu